

Podivné manévry severomoravských policejních sil
v Šumperku k 20.výročí upálení Jana Zajíce.

V pátek večer dne 24. února 1989 jsem přijel do svého trvalého bydliště před 7 hodinou večer. Při odemykání domovních dveří se ke mně přiblížili tři starší známí z místního oddělení Státní bezpečnosti a vyvalili mne, abych je následoval do automobilu, že se mnou musejí něco projednat. Prý pouze na 10 minut. Odvezli mne na Bezpečnost, která byla zřízena v blízkosti Střední průmyslové školy, právě té, na které studoval Jan Zajíc. V budově byla předtím škafka. Bylo jistě příjemné spatřit na chodbě nynějšího oddělení Bezpečnosti různé nálepy s Kuzcajsem a Mankou, jaksi to navozovalo příjemnější atmosféru.

Tam mne převzali dva pracovníci ostravské Státní bezpečnosti a jeden z nich stejně velitel této odloučené vyšetřovací skupiny mne hned vyvedl z onyly. Spustil tirádu vyhrůzek a zastrahování v tom smyslu, že oni jsou ostravská bezpečnost a že umí daleko tvrději jednat s takovými lidmi jako já o čemž svědčí to, že v Ostravě se nic takového jako v Praze neděje a že pokud se o něco pokusím na nřbitově ve Vítkově či před Střední průmyslovou školou v Šumperku, tak ať počítám s tvrdým zákrokem, neboť jak prohlásil, nebudou nabližku žádní zahraniční zpravodajové, takže budou moci jednat bez rukaviček. Zároveň připomínal zprávaní zákonů a že pokud se ke mně přidá jen několik dalších lidí budou to posuzovat jako přešůpek nepovolené manifestace a napají mne hned 10.000 Kčs pokuty a v případě, že si někdo dovolí při tom vyvolat nějaká hesla či nějaké jiné nepřístojnosti, budu za to odpovědný právě já. Opět poukázal na nějaké telefonáty, které údajně měly sdělovat, že bude položena výbušná nálož do jakési budovy v Šumperku a to že je právě výsledkem takových počinání jako je pokládání kytek či zapalování svíček. Stejně důrazně mne vproval před cestou do Vítkova ke hrobu Jana Zajíce a že právě tam bych mohl dopadnout ještě hůř.

Odpověděl jsem, že mám v úmyslu zapálit před Střední průmyslovou školou v Šumperku na níž studoval Jan Zajíc dvě svíčky, jednu za něj a druhou za Jana Palacha, za toho proto, že jsem byl zahržen před nřbitovem ve Vřetotech 21.1. 1989 a nebylo mi umožněno tam tuto druhou svíčku zapálit. Měle jsem řekl, že nemají právo mi v tom bránit, neboť jako obyvatel města Šumperku mám právo takto uctít soufaly hrdinský čin šumperáckého studenta, studenta po kterém možná že už zanedlouho bude pojmenována právě tato škola. Na připomínku co budu dělat, když by tuto ulici s obou stran uzavřeli, jsem řekl, že v tom případě zapálím tyto svíčky před blízkým kostelíkem na křižovatce této ulice a pokud i tam mi to bude zabráněno pak u našeho pravoslavného kostela sv. Barbory v blízkém parčíku. Upozornil jsem je rovněž na jejich nezákonné počinání, kdyby mi chtěli v tom bránit, neboť MěNV jim k tomu doposud žádné povolení nedal. Na to mi odpověděli, že to seš dá ještě zařídít. Mluvili a vyslechli prý velké množství lidí v Šumperku a nikdo si prý neřeje, aby se nějakým způsobem vzpomněla panátka Jana Zajíce a dokonce že mluvili i se spolužáky Jana Zajíce z S.Š. a žádný z nich prý nechce toto výročí jakýmkoliv způsobem vzpomenout a že tedy mé počinání by bylo namířeno i proti veřejnému mínění v Šumperku.

Říhem celé té doby chtěli zjistit, kdy se chystám k odjezdu do Vítkova a když jsem se k tomu nevyjadřoval, zdržovali mne celou noc bez spanku až do 7,30 hod., kdy jsem byl propuštěn. Musím po pravdě říci, že jejich pozdější jednání bylo takřka gentlemanské a byl jsem počestován i jednou kofolou a ráno horkým čajem. Když se jim zdálo, že se již do Vítkova nedostanu byl jsem odvezen dokonce až před dům, takže jsem byl na rozpacích, zda nakonec za to nemám dokonce poděkovat. Uklidnilo mne až to, že jsem si vzpomněl, že na revanš jsem jim navrhl, aby vstoupili do mnou právě zakládáné "Společnosti o znovuzavedení či znovuoobnovení prázdného lístku". Což ale zdvořile odmítli.

Asi ve 13,00 jsem se vpravil k zapálení svíček u Střední průmyslové školy v Šumperku a to tak, abych uvedenou pietní vzpomínku mohl uskutečnit před půl druhou hodinou, tedy dobou v níž Jan Zajíc strážlivě trpěl v hořících plamenech na Václavské náměstí právě před 20 lety. Není jisté náhoda, že na Vrchlického ulici, kterou jsem právě šel, přijela zastavila 20 m přede mnou dodávka VB z níž vyskočil civil a příslušník a kvapně se odebrali k paneláku, kde norečně studovali jména na zvoncích, patrně zase chtěli varovat nějakého mladého občana, aby nevycházel z domu. K této úvaze mě vjede to, že v některých středních školách se dokonce veřejně studenti upozorňovali, aby v pátek a s botu se zdržovali povětšinou doma, tutáž výzvu vyhlašovali i na některých obecných školách v Šumperku. Podle některých očitých svědků byly do Šumperka povolány posily z jiných měst okresu a možná, že i ze vzdálenějších míst. Ví se dokonce i o zadržení dalších několika občanů z nichž někteří byli až po třech hodinách výlechy propuštěni.

U Střední průmyslové školy k níž jsem zanedlouho bez překážek dorazil stále na jednom rohu hlídky VB a policejním psem a před školou se procházeli dva uniformovaní příslušníci a nimiž jsem se míjel před vchodem do školy. Po několika krocích jsem se rozhodl položit tyto svíčky u výklenku v dlažbě před školou tam kde končí travnatý záhon. Žádné vyvýšené místo, kde by se to dalo uskutečnit tam není. Po několika marných pokusech o zapálení obou svíček ve větru, který se v té době proháněl nad celým severomoravským krajem a s tichou vzpomínkou na Janovu obět, jsem se tímto pro nás tak smutným a zároveň zavazujícím místem rozloučil. Svíčky jsem ponechal na místě jako symbol. Zanedlouho ke mně přirazilo osobní auto z něhož vysedl příslušník v civilu, legituloval se mi a zároveň mě požádal o občanský průkaz z něhož si vypsal údaje a bez dalšího mě propustil. Nicméně v blízkosti našeho domu jsem již byl očekáván mým nočním vyšetřovatelem, který na mě z auta zavolal otázkou: "A tím vaše činnost tady v Šumperku skončila, pane Hajný?" Říkám: "Ano, řekl jsem Vám přece na rovinu, že se pokusím o zapálení svíček u Střední průmyslové školy a nic víc že nemám v úmyslu." "Ani bychom vám to nedoporučovali," vyslovil ještě jedno varování nakonec.

Celou dobu však vidím tu starší paní, celou v černém, kterou jsem potkal před evangelickým kostelem jak říká: "Jdu se poklonit památce Jana Zajíce k jeho škole." A jistě nebyla jediná. Takže právě v Šumperku se na jeho oběť nemohlo zapomenout i přes tak rozsáhlé bezpečnostní manévry.

Vladimír H e j n ý
Čs. armády č. 34
787 01 Šumperk

Vysíláno rozhlasovou stanicí "Svobodná Evropa" dne 1.3.1989 v relaci "Hlasý a ohlasý" ve 20,40 a dne 2.3.1989 v 8,40.